

La fi, o no, del maldecap europeu

Els bessons Kaczynski, Lech i Jaroslaw, president i primer ministre de Polònia, han fet allò que José María Aznar hauria anomenat "treure el país del racó de la història". Amb només dos anys al poder, són els únics entre els nous socis de la UE de qui tots els seus col·legues saben el nom. Sortir del racó no és necessàriament bo, sobretot si s'ha esdevingut el maldecap europeu amb una permanent política de bloqueig. Diumenge tenen una cita amb les urnes: eleccions anticipades, forçades per la inestabilitat política del seu govern de minoria. Una revàlida de final incert, que pot significar la fi o la reactivació d'aquest tàndem insòlit.

Ni la malícia que s'atribueix als Kaczynski no hauria pogut triar una data més difícil per a les legislatives anticipades: serà el 21 d'octubre, dos dies després de la cimera dels líders de la UE, a Lisboa, que ha de deixar lligat allò que els bessons s'han dedicat a embolicar fins a l'infinit: les pautes del Tractat Europeu. Quan fa cinc mesos encara no que la cancellera Angela Merkel, aleshores presidenta de torn de la UE, posà contra les cordes els bessons, en dir-los que o s'afegien a la majoria o en restarien fora, els Kaczynski tornen a tenir l'Europa dels 27 sota pressió. Acceptaran o no la fórmula de la doble majoria pactada sota Merkel? Hi donaran el vist-i-plau definitiu o caldrà esperar a veure què passa diumenge? Una vegada més, els ultraconservadors polonesos fan anar de corcoll els seus socis, amb les pretensions d'interpretar la fórmula de la doble majoria a la seva manera, d'incorporar-hi més possibilitats de bloqueig per part de països com Polònia i més condicions afegides, sota l'amenaça de no donar-hi el vist-i-plau.

Tarannà agressiu. Però no és aquesta l'única qüestió que preocupa o ha preocupat Brussel·les aquests dos anys d'era Kaczynski. Els bessons, un binomi desconegut en la política internacional fins que van arribar l'un a la presidència i l'altre al govern, s'han

El govern polonès s'enfronta al judici de les urnes diumenge, dia 21. La continuïtat al poder dels germans Lech i Jaroslaw Kaczynski, president i primer ministre, preocupa molt la Unió Europea, de la qual Polònia s'ha convertit en un dels principals entrebancs.

caracteritzat en molts altres terrenys per una línia agressiva, radical i inflexible, atemptatòria contra alguns dels principis comuns, els drets fonamentals i les llibertats públiques en què creu la UE. En aquest àmbit hi ha des d'ofensives contra els homosexuals, per exemple, o contra el *top-less*, a unes altres contra les forces europeïstes o contra qualsevol cosa que surti del seu sentit *patriòtic*, moralista i anti-comunista. Des de la cacera de bruixes contra antics confidents dels serveis secrets polonesos en temps del teló d'acer al bloqueig —una altra vegada la paraula *bloqueig*— a la proclamació d'un dia internacional contra la pena de mort. Per no parlar del no a l'avortament, també.

La comunicació amb Brussel·les no ha estat fàcil i a l'interior del país les coses tampoc no han anat pas més bé. Els Kaczynski van ser rebuts per la comunitat internacional com una mena d'*anècdota* que ben aviat va deixar de tenir gràcia. Això de tenir de cap d'estat i de govern dos bessons pràcticament idèntics semblava cosa de co-

mèdia americana, que podia donar per a molts embolics més o menys divertits amb la cosa de l'aparent condició d'intercanviables. Van néixer amb 45 minuts de diferència —primer Jaroslaw, després Lech— i han tingut trajectòries polítiques aparentment idèntiques, dins el partit Llei i Justícia que tots dos personifiquen.

Són, doncs, aparentment intercanviables, encara que en aquests dos anys els bessons —que, als 60, van debutar al cinema en el paper de dos nens entremaliats a *Els dos que van robar la lluna*— han adquirit perfils propis. Lech, el president, és el més raonable i de vida més o menys transparent. Jaroslaw, el primer ministre, s'ha adjudicat el paper d'intransigent i ressentit. Viu amb la seva mare i el gat, qüestió que ha alimentat moltes especulacions sobre la seva vida privada, com ara que tant de ressentiment contra el món gai ve d'una homosexualitat pròpia reprimida.

Tanta mala fama entre els col·legues i medis internacionals, afegida a la inestabilitat política interior no vol dir, però, que el 21 hagi de ser necessàriament un mal dia per al bessó gran dels Kaczynski, l'intransigent, l'home que bloca allò que el seu germà 45 minuts més petit potser hauria acceptat.

Resultat incert. Les enquestes no apunten clarament a cap vencedor als comicis. Donen més o menys els mateixos percentatges al PiS dels bessons que a la principal força de l'oposició, la Plataforma Ciutadana de Donald Tusk. És a dir, entre un 30% i un 34%, per a tots dos partits, i un 20%, aproximadament, a l'ex-comunista i ex-president Aleksander Kwasniewski. Es tracta de tres polítics companys de generació —Tusk té 50 anys, Kwasniewski en té 52 i els Kaczynski 58—, de trajectòries diferents. Els bessons es van formar a les files del sindicat Solidaritat de Lech Walesa i comparteixen amb aquest l'hostilitat al comunisme. Tusk és el preferit de l'empresariat pragmàtic que vol obrir-se definitivament a Occident. I Kwasniewski és un home amb molt de bagatge polític,

El primer ministre polonès, Jaroslaw Kaczynski (dreta), saluda l'ex-president i ara candidat d'Esquerra i Democràcia, Aleksander Kwasniewski, moments abans del debat electoral a la televisió polonesa el dia 1 d'octubre proppassat.

que va ser ministre abans que president i que s'ha acostumat a sobreviure a gairebé tot. Una victòria de Tusk, probablement amb Kwasniewski de soci, donaria una alegria, o si més no un respir, a Brussel·les. El primer, un liberal, ha anunciat que obrirà una nova etapa de diàleg amb Europa. El segon va ser cap d'estat des de 1995 a 2005 i és recordat com l'home que va dirigir el país durant el procés d'integració a la UE i a l'OTAN.

Polònia és un país complex. Allò que se'n diu, en termes políticament correctes, una democràcia *jove* de constel·lacions polítiques poc clares. Els dos anys dels Kaczynski al poder han estat marcats pels escàndols i les dimissions, però això no és garantia que l'electorat acomiadi Jaroslaw. Els bessons representen, per a una part dels polonesos, la mà dura davant Europa i, més encara, davant Alemanya, el país que encara és recordat com el *mal veí* del passat. Per a molts, són polítics que saben *fer-se respectar* per Brussel·les i per Berlín. L'altra cara de la moneda, la inestabilitat interior, palesa que no han sabut complir, ni tan sols dins el

govern, allò que va ser el seu cavall de batalla pre-electoral: la lluita contra la corrupció.

Govern inestable. Fins fa dos mesos Jaroslaw Kaczynski governava Polònia al capdavant d'una coalició de partits que no podia prometre res de bo: el seu partit ultraconservador, el PiS; els ultracatòlics radicals de la Lliga de les Famílies Poloneses; i la força encara més temible Autodefensa, el partit camperol liderat per Andrzej Lepper. Una barreja explosiva, forçada per l'aritmètica electoral de 2005, car els liberals no van acceptar de formar govern amb el PiS.

Els Kaczynski no van poder triar i es van haver d'agermanar amb un polític amb fama d'individualista, corrupte i imprevisible: Lepper. Han estat dos anys de contínues sacsejades polítiques, un malson d'efectes interns, que va precipitar-se al buit al juliol, amb un escàndol de corrupció que va deixar Lepper fora del govern. Adéu al líder camperol i, per tant, a la resta del partit, bastit al voltant del seu personalíssim fundador.

Amb mala fama fora del país i sense majoria a casa no hi hagué cap més remei que convocar eleccions anticipades. El pitjor del cas és que ningú no pot garantir que el resultat, després d'aquests dos anys de sacsejades, sigui l'estabilitat que no hi ha ara. Tot fa pensar que es mantindrà la manca d'una majoria clara i només resta per veure a favor de qui es decantarà el nou ball de les aliances polítiques. Dels Kaczynski, al capdavant d'alguna nova coalició contra natura, o del liberal Tusk, potser amb Kwasniewski de segon. A Brussel·les, com a Berlín, probablement algú té el xampany a refredar esperant aquest moment. Serà, però, una celebració discreta: al capdavant, queda per resoldre què passaria amb l'altre Kaczynski, Lech, el president. El que va néixer 45 minuts després que Jaroslaw i que se suposa més raonable, previsible i dòcil que l'altre, però que ha crescut, s'ha format i s'ha apuntalat a l'ombra el bessó.

Gemma C. Serra
Berlín